

نام و نام خانوادگی :

به نام خدا

کلاس : دهم علوم انسانی

اداره کل آموزش و پرورش استان سمنان

تاریخ : ۱۴۰۰/۳/۱

دبیرستان متوسطه دوم دخترانه نزهت

امتحان درس : فنون ادبی (۱)

زمان پاسخگویی : ۸۰ دقیقه

نام دبیر : جوادیان حسین

تعداد سوال : ۲۴

الف) تاریخ ادبیات و سبک شناسی (۴ نمره)

- ۱- درستی یا نادرستی موارد زیر را بنویسید .
الف - منظومه « درخت آسوریک » و « یادگار زریران » هر دو اصل پارسی دارند .
ب - منطقه رواج فارسی دری ، نخست در مشرق و شمال شرقی ایران بود .
پ - سلجوقیان برای ماندگاری حکومت نوپای خود ناگزیر شدند ، زبان پارسی را رواج دهند .
ت - قرن پنجم ، دوره طلایی همراه با شکوفایی رواج ایرانی بود .
- ۲- زبان رسمی دوران ساسانی چه بود ؟
- ۳- چرا در ایران پیش از اسلام ، آثار ادبی پهلوی به کتابت در نیامده بود ؟
- ۴- دلایل گرایش نویسندگان به فارسی نویسی در قرن پنجم و ششم چه بود ؟
- ۵- کهنه و مهجور بودن لغات از ویژگی های قلمرو ... سبک شعر خراسانی است .
- ۶- حذف افعال به قرینه ، از ویژگی های نثر کدام دوره سبک خراسانی است ؟
الف - دوره ساسانی ب - دوره غزنوی و سلجوقی
- ۷- نوع نثر کدام اثر با بقیه فرق دارد ؟
الف - تاریخ بهمنی ب - تاریخ بلخی پ - کیمیای سعادت ت - سفرنامه ناصر خسرو

ب) بخش موسیقایی (۴ نمره)

- ۸- کدام عوامل بار حماسی فضای شعر زیر را عنتی تر ساخته است ؟
بگویمت زین گونه امروز یال کزین پس بنمید تورا زنده زال

۹- دربارهٔ حسن و حال حاکم بر فضای عاطفی شعر زیر، بنویسید.
گر به تو افتدم نظر چهره به چهره رو برو
شرح دهم غمم تو را نکته به نکته موبه مو

۱۰- «واج‌های» واژه «آبادی» را نشان دهید.
۱۱- مصراع نخست بیت زیر، چند «مصوت» دارد؟ (ذکر عدد ضروری است)
یکی رو بهی دید بی دست و پای
فرو ماند در لطف و صنع حسدای

۱۲- برای کاربرد گوناگون (صامت، مصوت) واج «ه» دو نمونه بیاورید.

۱۳- واژه «مؤذّب» را با خط عروضی بنویسید و مرز هر هجا را نشان دهید.

۱۴- بیت زیر را تعطیل هجایی و نشانه گذاری کنید.

بگفت از دل شدی عاشق بدین سان
بگفت از دل تو می گویی، من از جان

۱۵- آیا می توان دو واژه «صدق و عشق» را قافیه کرد؟ دلیل بیاورید.

۱۶- بیت زیر را بخوانید و به پرسش ها پاسخ دهید.
دلم را داغ عشقی بر جبین نه
ز غم را بیانی آتشین ده

الف- قاعده قافیه طبق یک است یا دو؟

ب- بیت دارای چه نوع قافیه از انواع قافیه است؟

پ- آیا قافیه، الهامی دارد؟

پ، بخش زیبایی شناسی (۴ نمره)

۱۷- در بیت زیر کدام «واج‌ها» موجب آفرینش آرایه شدند؟ نام این آرایه را بنویسید.
بیا که قصر اهل سخت بست بنیاد است
بیار باده که بنیاد عمر بر باد است

۱۸- آیا بیت زیر «واژه آرایه» دارد؟ دلیل بیاورید.

خواجه در ابریشم و ما در گلیم
عاقبت ای دل همه کیسر گلیم

۱۹- در عبارت های زیر، سجع ها را نشان دهید و نوع آن ها را بنویسید.

- الف - نگ مرا چه دل به الماس آب دیده می سفتم و این بیت ها مناسب حال خودی گفتیم .
ب - در فصل ربیع که صولت برد آرمیده بود و ایام دولت ورد رسیده

۲۰- کدام یک از ابیات زیر « ترصیع » و کدام « موازنه » دارند؟ دلیل خود را بنویسید.

- الف - ز گوز تو خورشید گریان شود ز تیغ تو بهرام بریان شود
ب - نظر تا کنی عرض نقل است و می نفس تا کنی ، حرف چنگ است و می
پ - ما برون را ننگیم و قال را ما درون را بنگیم و حال را

۲۱- آیا بیت زیر را می توان « موازنه » دانست؟ دلیل بیاورید.

کین بر که کشیدی و کمان بر که کشادی قلب که شکستی و به میدان که بودی

۲۲- جناس ها را در ابیات زیر بیابید و نوع آن ها را بنویسید.

- الف - آدمی فریب شود از راه گوش جانور فریب شود از حلق و نوش
ب - به ملک جم مشوغره که این پیران روی تن به دستانت به دست آرند اگر خود پوردرستانی

ت) نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)

۲۳- با توجه به سروده زیر به پرسش ها پاسخ دهید.

- ای بی نشان محض ، نشان از که جویمت
تو گم نه ای و گم شده تو منم و لیک
در جنت و جوی تو دم از پرده اوقناد
گم گشت در تو هر دو جهان ، از که جویمت ؟
نایافت یافت می نشود از که جویمت ؟
ای در درون پرده جان از که جویمت ؟

الف - سروده را از دیدگاه فکری بررسی کنید.

ب - در هر یک از قلمروهای زبانی و ادبی به نمونه ای اشاره کنید.

پ - ردیف و قافیه را نشان دهید.

۲۴- متن زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید .

شنیده‌ام که خلیفه‌ای خوابی دید، بر آن جمله که پنداشتی که همه دندان‌های او بیرون افتاری
به یک باره، بامداد، خوابگذاری را بخواند و پرسید که: «تعبیر این خواب چیست؟»

مُعَبَّر گفت: «زندگانی امیر، دراز باد، همه اقربای تو پیش از تو بمیرند، چنان که
کس از تو بازماند.»

- الف - در قلمرو زبانی به چهار نکته اشاره کنید .
ب - یک واژه با غلط املایی در متن دیده می‌شود، نسبت آن را بنویسید .
پ - آیا این نوشته را می‌توان نمونه‌ای از سبک خراسانی دانست؟ دلیل بیاورید .

جمع نمره ۲۰
پهروز باشید
به هنگام سخن مستوانا امید
کز ابرسیه بارد آب سپید

(۴)